

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4CdoR/6/2024
Identifikačné číslo spisu:	7122209002
Dátum vydania rozhodnutia:	26.06.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:7122209002.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa V. W., narodeného XX. T. XXXX, bytom u matky, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov, Duchnovičovo námestie 1, Prešov, dieťa rodičov - matky R. Q., narodenej. XX. W. XXXX, N., M. XX, zastúpenej advokátkou JUDr. Beátou Vrabcovou, Košice, Trieda SNP 88, a otca V. W., narodeného XX. V. XXXX, N., V. X, zastúpeného spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Marián Jusko s. r. o., Košice, Račí potok 2385/3, za účasti prokurátora Okresnej prokuratúry Košice I, o nariadenie neodkladného opatrenia v konaní o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, vedenom na Mestskom súde Košice pod sp. zn. 41P/54/2022, o dovolaní otca proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 09. marca 2023 sp. zn. 8CoP/45/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Mestský súd Košice ešte ako Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) uznesením z 23. septembra 2022 č. k. 41P/54/2022-128 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým I. zveril maloletého V. W., narodeného XX. T. XXXX do osobnej starostlivosti matky, s tým, že obaja rodičia sú oprávnení maloletého zastupovať a spravovať jeho majetok, II. Otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu mal. V. W., narodeného XX. T. XXXX sumou 100 eur mesačne, vždy do 15 dňa v mesiaci vopred k rukám matky, počnúc vykonateľnosťou uznesenia do budúca, III. rozhodol, že otec je oprávnený stýkať sa s maloletým V. W., narodeným XX. T. XXXX každý nepárny víkend v kalendárnom roku od soboty od 9.00 hod. do nedele do 18.00 hod., každý utorok a štvrtok v čase od 15.30 hod. do 18.00 hod. s tým, že maloletého si otec prevezme od matky a odovzdá späť matke v stanovenom čase v mieste aktuálneho bydliska matky. Matka je povinná maloletého na styk s otcom riadne a včas pripraviť a IV. rodičom dieťaťa uložil povinnosť podrobiť sa odbornému poradenstvu na Referáte poradensko-psychologických služieb Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Košice po dobu troch mesiacov, počnúc právoplatnosťou uznesenia. Rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 2 ods. 1, § 366, čl. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení

neskorších predpisov (ďalej len „CMP“) a ustanoveniami § 324 ods. 1, § 325 ods. 1, § 326 ods. 1, 2, § 328 ods. 1, § 328 ods. 2, § 329 ods. 1, § 331 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie otca uznesením z 09. marca 2023 sp. zn. 8CoP/45/2023 napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie za použitia § 2 ods. 1, § 65 a § 66 CMP, § 366 CMP a § 325 ods. 1, § 328 ods. 1, § 329 ods. 2 CSP, § 2 ods. 1 CMP potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP, keď po preskúmaní veci dospel k záveru, že súd prvej inštancie zistil skutočný stav veci v rozsahu nevyhnutnom pre rozhodovanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, posúdil ho podľa správnych zákonných ustanovení, v dôsledku čoho považoval odôvodnenie napadnutého rozhodnutia za presvedčivé a stotožnil sa s jeho závermi. Nakoľko sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, v odôvodnení sa obmedzil iba na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil ďalšie dôvody podľa § 387 ods. 2 CSP.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal otec (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval zo skutočnosti, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil dovolateľovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Namietal, že odvolací súd sa napriek rozsiahlosti textu uznesenia nezaoberal jeho odvolacími námietkami, nevysporiadal sa so žiadnou argumentáciou v prospech dieťaťa a to nielen vo vzťahu k judikatúre, ale aj právnym predpisom, ako Smernica R 93 Zdravotnej komisie rady Európy. Kritizoval odvolací súd, že sa síce zaoberal možnosťou, že môže byť ohrozený záujem dieťaťa a že na vydanie neodkladného opatrenia postačuje len dôvodná obava, ale neuviedol, čím alebo kým by mal byť ohrozený záujem dieťaťa, a navyš nie je zjavné, aký záujem dieťaťa mal byť ohrozený. Pokiaľ kolízny opatrovník uviedol, že obaja rodičia preukázali, že dokážu zabezpečiť starostlivosť a výchovu dieťaťa, zastával názor, že nie je žiadny dôvod diskriminovať jeho osobu a postihovať dieťa tým, že nemá kontakt s otcom. Práve záujem dieťaťa na tom, aby mal rovnomerný kontakt s oboma rodičmi je rozhodnutiami súdov porušený. Vzhľadom na uvedené otec navrhol, aby odvolací súd rozhodnutia súdov nižších inštancií zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Matka vo vyjadrení k dovolaniu pripomenula, že dovolanie nie je prípustné podľa § 420 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým tento potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia na základe takejto návrhu, spolu s ktorým, prípadne po podaní ktorého bola podaná nadväzujúca žaloba. Ďalej vyslovila pochybnosti, či bola splnená podmienka o zastúpení dovolateľa advokátom v dovolacom konaní, nakoľko z obsahu dovolania nesporné vyplýva, že dovolanie advokát nespísal. Na tomto základe mala za to, že dovolateľ neosvedčil dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania a navrhla, aby najvyšší súd podané dovolanie ako neprípustné odmietol.

5. Kolízny opatrovník sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadril.

6. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci starostlivosti súdu o maloletých. Konanie v týchto veciach je od 01. júla 2016 upravené v zákone č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže § 76 a § 77 CMP obsahujúce niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovujú inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, prípustnosť dovolania matky bolo potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie otca maloletého dieťaťa nie je prípustné. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. V zmysle ustanovenia § 111 písm. b) CMP súd v konaní vo veciach starostlivosti súdu o maloletých rozhoduje aj bez návrhu o úprave výkonu rodičovských práv a povinností.

11. Podľa § 324 ods. 1 CSP pred začatím konania, počas konania a po jeho skončení súd môže na návrh nariadiť neodkladné opatrenie.

12. Podľa § 325 ods. 1 CSP neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

13. Podľa § 366 CMP neodkladným opatrením môže súd nariadiť platiť výživné v nevyhnutnej miere.

14. Nariadenie neodkladného opatrenia je podľa zákonného predpokladu prípustné a opodstatnené vtedy, ak sa tvrdí a osvedčí, že sú tu právne vzťahy medzi účastníkmi, ak tieto právne vzťahy vyžadujú potrebu bezodkladne upraviť pomery, alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená (§ 325 ods. 1 CSP). Pri rozhodovaní o nariadení neodkladného opatrenia vychádzal prvoinštančný súd zo všeobecného právneho predpisu (*lex generalis*), ktorým je Civilný sporový poriadok a ktorý v § 325 ods. 2 demonštratívne uvádza niektoré príklady neodkladných opatrení, ktoré možno nariadiť a z Civilného mimosporového poriadku ako osobitného právneho predpisu (*lex specialis*) v § 360 a nasl. obsahuje len niektoré ustanovenia o neodkladných opatreniach (a to vo veciach ochrany maloletého, vo veciach výživného, vo veciach osobnej starostlivosti o maloletého a o povolení súdu na výkon oprávnenia vo veci starostlivosti o maloletých). Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, za akých podmienok môže súd nariadiť neodkladné opatrenie, pričom zo samotného označenia tohto opatrenia ako neodkladného vyplýva, že podmienkou je predovšetkým nevyhnutnosť takéhoto opatrenia, teda, že jeho nariadenie neznesie odklad, a účel neodkladného opatrenia nie je možné dosiahnuť iným spôsobom. Neodkladné opatrenie je inštitútom procesného práva, ktoré môže súd použiť, ak je potrebný nevyhnutný zásah súdu. Vo veciach starostlivosti súdu o maloleté deti je prioritný záujem dieťaťa. Nevyhnutným predpokladom pre vyhovieť návrhu na vydanie neodkladného opatrenia je naliehavosť potreby takejto úpravy pomerov účastníkov konania. Posúdenie, či a kedy je takáto potreba daná, je ponechaná na úvahu súdu, pričom je potrebné starostlivo skúmať všetky dôsledky, ktoré by mohli nastať pre účastníka nariadením neodkladného opatrenia.

15. Najvyšší súd už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/236/2016 (publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 19/2017) uviedol, že základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

16. Pokiaľ je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420

písm. a) až f) CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

17. Najvyšší súd svojou judikatúrou akceptuje, že rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej môže byť tiež uznesenie odvolacieho súdu. Jedná sa o také rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia na základe takého návrhu, spolu s ktorým, prípadne po podaní ktorého nebola podaná nadväzujúca žaloba (teda návrh na určité rozhodnutie vo veci samej). K tomuto záveru dospel najvyšší súd už v rozhodnutí sp. zn. 8Cdo/83/2017, v ktorom uviedol, že „rozhodnutie o neodkladnom opatrení má povahu rozhodnutia vo veci samej vtedy, ak samotné neodkladné opatrenie konzumuje vec samu. Taká situácia môže nastať v prípade návrhov na nariadenie neodkladného opatrenia podaných po skončení konania (pri splnení podmienok § 325 ods. 1 CSP). Rovnako v prípade návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia pred začatím konania, na ktoré nenadväzuje žaloba podľa § 336 ods. 1 CSP, konanie končí rozhodnutím o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a konzumuje vec samu“. Výpočet prípadov, v ktorých rozhodnutie odvolacieho súdu o neodkladnom opatrení je rozhodnutím vo veci samej podal obdobným spôsobom najvyšší súd tiež v rozhodnutí sp. zn. 5Obdo/76/2016. Dovolací súd k tomu poznamenáva, že tieto právne náhľady sú zastávané aj v odbornej literatúre (Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol.: Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 458).

18. Z doterajšej judikatúry (R 21/2018 a R 76/2018) možno vyabstrahovať záver, že rozhodnutie o neodkladnom opatrení, ktoré spĺňa kritérium prípustnosti dovolania „vo veci samej“ a ktorým sa „konanie končí“ v zmysle § 420 CSP je také, ktoré konzumuje vec samotnú. Jedná sa o prípady, kedy rozhodnutie o neodkladnom opatrení je iniciované a vydané ešte pred konaním vo veci samej a zároveň, na ktoré už nebude nadväzovať konanie vo veci samej. Ide teda o rozhodnutia, u ktorých sa nepredpokladá, aby po ich vydaní boli dotknuté meritórnym rozhodnutím vydaným v súvisiacej veci. Naopak, rozhodnutia, ktoré nekonzumujú vec samotnú, sú najmä tie, ktoré sú vydané v priebehu súvisiaceho konania vo veci samej.

19. V aktuálne posudzovanej veci matka dňa 29. augusta 2022 podala návrh na nariadenie neodkladného opatrenia vo veci úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu. Okresný súd Košice I (t. č. Mestský súd Košice) nariadil neodkladné opatrenie uznesením z 23. septembra 2022 č. k. 41P/54/2022-128, ktoré nadobudlo vykonateľnosť 31. októbra 2022 a v spojení s napadnutým (potvrdzujúcim) uznesením odvolacieho súdu právoplatnosť 11. apríla 2022. Matka následne 10. októbra 2022 podala návrh na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, ktoré konanie bolo vedené pred Okresným súdom Košice I pôvodne pod sp. zn. 41P/69/2022. Okresný súd Košice I (t. č. Mestský súd Košice) uznesením z 18. októbra 2022 sp. zn. 41P/54/2022 spojil na spoločné konanie vec vedenú pod sp. zn. 41P/69/2022 s vecou vedenou pod sp. zn. 41P/54/2022 a doposiaľ ich vedie pod sp. zn. 41P/54/2022. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 09. novembra 2022.

20. Keďže po iniciovaní návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia matka podala návrh na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému V. W., narodenému XX. T. XXXX, dovolaním napadnuté uznesenie nekonzumuje vec samotnú a je len dočasnou úpravou pomerov medzi účastníkmi konania, kým príslušný súd nerozhodne o veci samej.

21. Uznesenie, ktorým dovolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o neodkladnom opatrení nie je rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. rozhodnutím majúci hmotnoprávny charakter a nie je ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí. V danom prípade sa jedná o nariadenie neodkladného opatrenia v zmysle § 325 ods. 1 CSP a § 366 CMP, v teraz už prebiehajúcom konaní o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému V. W., narodenému XX. T. XXXX.

22. Sumarizujúc vyššie uvedené dovolací súd v okolnostiach preskúmvanej veci dospel k záveru, že uznesenie odvolacieho súdu o neodkladnom opatrení nekonzumuje vec samu, keďže bude dotknuté konaním a rozhodnutím vo veci samej (konaním o úprave rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu). Rozhodnutie odvolacieho súdu proti ktorému dovolanie smeruje nie je konečným rozhodnutím,

ktorým by sa konanie o špecifickom nároku účastníkov konania končilo, nejedná sa ani o rozhodnutie vo veci samej, tak ako sa to prezumuje v ustanovení § 420 CSP, preto ho nemožno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

23. Pretože dovolanie otca smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, najvyšší súd ho odmietol podľa § 447 písm. c) CSP bez toho, aby sa zaoberal dôvodnosťou podaného dovolania.

24. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.